

Anja Šovagović Despot

Moj neobičan otac ili kada Lear plače...

Ja svog oca u mnogo stvari nisam razumjela, a pogotovo nisam razumjela taj naš odnos oca i kćeri. Ja sam, naravno, bila njegova kćer i on jest bio moj otac, ali mi o tome uopće nismo razgovarali! U *Kralju Learu** smo upravo trebali pronaći taj naš nikada definirani odnos da bismo uopće mogli početi s radom na ulogama. To je, paradoksalno, meni osobno bio i najteži i najdelikatniji dio posla. Potreba (uloga Kordelije) da mi zaista bude (Lear) pravi otac u onom iskonskom i onom univerzalnom smislu: nježan, dobar, pun ljubavi i utjehe, izazivala je u meni odbojnost, zapravo panični sram jer smo glumačkim sredstvima i putovima tražili ono što u našim životima nije postojalo, a podrazumijevalo se da postoji. Scenskim emocijama, skrivajući se iza Shakespearovih rečenica, jedva sam čekala da nam redatelj Spaić prekine scenu govoreći neku važnu ili nevažnu uputu jer je time prekidao moj bolni i užasno uzbudjući put u istinu. Kao što su Kordeliji bili depasirani svi nježni, ljubavni izljevi njezinih sestara prema zajedničkom ocu, tako je u privatnom životu mome ocu pa onda i meni, bilo suvišno i nepotrebno i previše komplicirano to pretjerano pokazivanje emocija.

Gluma je tu meni bila fenomenalna pomoć i jer sam sve svoje suze i osjećaje koji su me tresli tijekom dva mjeseca proba i kasnije na svakoj predstavi, mogla opravdati samom igrom. Ja sam zaista plakala kao kišna godina jer me je vlastiti otac na sceni ljubio kao što me nije nikad u životu, ali mogla sam reći da sam to samo glumila. Ja sam se tresla kao prut kad bi me otac na sceni zagrlio, ali mogla sam reći da imam tremu pred premijeru. Tako sam sebi objasnila i očeve suze. Htjela sam da su prave, a pravila sam se da su glumčeve. I tako smo našu istinu koju nismo u životu

bili kadri izgovoriti jedan drugome, odigrali na sceni "Gavelle". I samo smo nas dvoje znali što glumimo. I nitko više.

Možda sam zato ja i postala glumica da bih se nekako približila ocu. I zaista, naši su razgovori tijekom rada na *Kralju Learu* uglavnom bili o tekstu, ulogama, partnerima, redatelju. Ali, kolikogod sam htjela čuti neku pohvalu, neku dobru kritiku, uvijek je to bilo zakukuljeno, zamumuljeno tisućama raznoraznih aspekata moje uloge ili same predstave. Sve mu je drugo bilo važnije, mislila sam, kao da mu je bilo neugodno razgovarati o meni, o Kordeliji jer bi tako morao govoriti možda previše subjektivno, previše emotivno, previše iskreno. A to se nije usuđivao. Bila mu je njegova vlastita gluma dovoljna. Njegovo osobno poniranje u samoga sebe preko umijeća glume bilo je toliko savršeno intenzivno i energično da mu nije preostajalo živaca za analizu moje igre ili analizu moje nesigurnosti i muke. Sam se u sebi dovoljno i s užitkom iscrpljivao i prazio, a mene je uglavnom prepuštao samoj sebi. Čak je, činilo mi se tada, uživao kad bih se našla pred problemom i kada bih kao pravo balavo i glupo žensko otrčala u zahod i plakala kao ljuta godina jer nisam mogla podnijeti da mi ne ide... Puštao me da se batrgam kako znam i umijem sa svojom nedisciplinom, sa svojom arogantnošću, sa svojim strahovima i panikama. Zapravo me tjerao na nekakvu profesionalnost i nekakvu dvostruku igru: nije mi želio biti otac, želio mi je biti partner, a kakav je on genijalan i užasan partner bio to znaju samo oni koji su s njime glumili. Kako je to bilo bolno i istovre-

* W. Shakespeare Kralj Lear, DK "Gavelle", Zagreb, režija Kosta Spaić. Lear Fabijan Šovagović, Kordelija Anja Šovagović.

meno poučno za moju silnu taštinu i ambiciju! Međutim, nikada u životu nisam sa sigurnošću mogla razlučiti zahvaljujem li mu na tome ili mu zamjeram!

Svi moji inati, a valjda i kompleksi proizlaze, mislim, iz tog našeg odnosa. Neprestano mi je govorio da nema ženskih uloga, da je glumica u podređenom položaju u odnosu na muškog kolegu, da je to krvav posao za ženu i takve stvari. Išla mu je na živce moja upornost i odlučnost da i ja glumim, išlo mu je na živce što rastem, zrelim, mučim se i upoznajem ga s onu stranu scene gdje je glumac najintimniji. Gdje se muči s tremom, gdje se koncentrira, boji, kašlje, znoji, juri, flertuje s kolegicama, spava na podnom grijanju i kasni na izlaz.

A ja sam polako, igrajući s njim, pokušavala ući u njegov svijet tajne, svijet misterija jednog velikog i neobičnog umjetnika. I koliko god sam se trudila

nekako približiti tom njegovom geniju, toj njegovoj iskonskoj veličini, uvijek sam ostajala raširenih očiju, bez daha jer bi me svaki put iznova zaskočio gestom, glasom, pokretom, emocijom, bilo čime i svaki put drugačije i neponovljivo. Ta je tajna poznata vjerojatno samo dragom Bogu, a ja sam se tješila i opravdavala svoju malenost voljom, tvrdoglavošću, energijom i upornošću, koje sam, govorila sam sebi, valjda od njega i naslijedila!

Moj je otac svakako bio veoma neobičan otac, a nekako onda i Filip i ja baš nismo prava djeca. I jedan i drugi smo mu "uzeli" zanimanje, valjda nas je opčarao. Ta "začaranost" Šovagovićem jako me muči, a ispunjava ponosom što imam njegove zdrave zube i dobar smijeh pa prkosim na toj sceni ne znam kome i ne znam zašto, ali utvaram da je On sa mnom i da se sad konačno zajedno sa mnom smije.